

595.706492

.E 61

INSECTS

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 335

Deel XIV

1 Mei 1953

Adres der Redactie :

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: W. M. Docters van Leeuwen: Nieuwe gallen van Nederland (p. 257). — Dr. G. Kruseman: *Psithyrus meridionalis* Rich., ab. *de-boeri*, nov. ab. (p. 266). — Eduard Wagner: Was ist *Orthotylus salsolae* Reuter 1875? (p. 267). — Literatuur: (p. 271: D. J. Kuenen, B. J. Lempke). — Korte mededelingen: (p. 265: J. Kleinhout Jr.; p. 266: G. Kruseman; p. 266, 270: B. J. Lempke; p. 271: W. H. Soutendijk; p. 272: G. Houtman; p. 266, 272: Mededelingen).

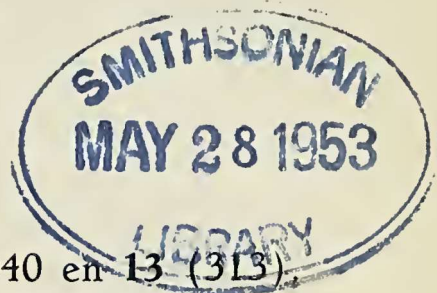
Nieuwe gallen van Nederland

Derde bijdrage

door

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN

DIV. INS.
U.S. NATL. MUS.

In deze Berichten, 12 (287), 1 Mei 1949, pp. 333—340 en 13 (313), 1 Juli 1951, pp. 296—303 werden 97 gallen beschreven, die nog niet van Nederland bekend waren, toen het Gallenboek in 1946 verscheen. Sedert zijn weer vele nieuwe gallen in mijn bezit gekomen, die hieronder beschreven worden.

I owe many of these new galls to the kindness of Miss B. STOKES of Rothamsted Experimental Station in Harpenden, England. She worked for two months in Amsterdam to study the gall-midges injurious to cabbage. She found here, as she had done in England that the causer of the so-called „draaihartigheid” in cabbage, *Contarinia nasturtii* Kffr., also forms galls in the flowers and in the inflorescences of cabbage and of many other cruciferous plants. Moreover, she discovered some other new galls on non-cruciferous plants which she gave me too. For her co-operation I tender her my hearty thanks.

Doch ook anderen zonden mij belangrijk materiaal, waarvoor eveneens mijn hartelijke dank.

Gedurende een excursie in de omgeving van Bemelen in Zuid-Limburg verzamelde ik een groot aantal nieuwe gallen. Ik ben er van overtuigd, dat in dit deel van Nederland nog vele noviteiten zullen worden gevonden, indien er intensief naar gezocht wordt.

De nummers van de gallen in deze derde bijdrage sluiten aan bij die van de bovengenoemde artikelen. Achter de vindplaats is de naam van de verzamelaar vermeld. Is geen naam opgegeven, dan werd het materiaal door mij zelf gevonden.

Cryptogamae

98. *Brachythecium rivulare* B. et S. Nieuw substraat voor de op vele mossen voorkomende knopgal. Langs beek in Bunderbos bij Maastricht, V, 1950, W. J. REIJNDERS coll.

A.-Tylenchus askenasyi Bütschli.

99. *Pteridium aquilinum* Kühn. Korte opzwellingen van de bladsteel, soms enkele gallen boven elkaar. De gallen zijn eerst groen, doch worden later bruin met zwarte uitwerpselen uit het boorgat komend. De rups leeft in Juni en verpopt zich meestal niet in de gal. De Heer G. A. BENTINCK deelde mij mede, dat hij de vlinder in Gulpen, Zuidlaren en Amerongen verzameld had. De gal zal wel niet zo zeldzaam zijn, zij zit echter onder de bladeren verstopt. Oisterwijk, VIII, 1948.

VI.-*Paltadora cytisella* Curt.

Phanerogamae

100. *Alopecurus pratensis* L. De aartjes zijn sterk vergroend en uitgegroeid. St. Michielsgestel, IX, 1952. L. VERHOEVEN coll.

Gmt.-Phytopside.

101. *Anagallis arvensis* L. Internodiën van de stengeltop verkort, de bladeren blijven kleiner en zijn gedraaid en dicht op elkaar gehoopt. Doetinchem, VII, 1952.

Bls.-*Aphis* species.

102. *Artemisia vulgaris* L. Rondachtige, ongeveer 3 mm grote gallen uit de zijknoppen ontstaan. Zij zitten op verschillende hoogte, doch meestal aan het basale deel van de stengel. De gallen zijn tamelijk hard en donker gekleurd. De uit de gallen gekweekte galmug werd door de bekende galmugkenner H. F. BARNES te Harpenden als een soort van het genus *Rhopalomyia* gedetermineerd. Delft, VIII, 1951 en VI, 1952, K. BAKKER coll.

Gmg.-Itonidide.

103. *Betula alba* L. De jonge bladeren aan het eind van de takken blijven klein, zijn gerold en gekroesd en verkleurd. Bovendien staan zij dicht bij elkaar. Daar zich tussen de blaadjes vele bladluizen bevonden, meende ik een bladluisgal voor mij te hebben, doch de heer D. HILLE RIS LAMBERS, die ik de luizen ter determinatie toezond, schreef mij, dat de veroorzaker van deze gal een thrips was. De door mij verzamelde thripsen zond ik ter determinatie aan Dr Ir J. DOEKSEN te Maarn. Ik kreeg echter geen antwoord! Leersum, V, 1952.

Thr.-Thysanopteron.

104. *Betula alba* L. De vrouwelijke katjes zijn ingesnoerd en vaak gebogen of geknikt. Tussen de ter plaatse slecht ontwikkelde vruchtjes leven enkele oranje galmuglarven. Texel, de Mient, VI, 1952.

Gmg.-Itonidide.

105. *Brassica oleracea* L. Door verkorting van de internodiën van de bloeiwijze zitten de bloemen dicht bij elkaar. Er is geen sponsachtige verdikking, zoals die bij de gallen van *Dasyneura sisymbrii* Schrank, bv. op Rorippa-soorten, voorkomt. De galmuglarven zijn wit of lichtgeel en zij kunnen springen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

106. *Brassica Napus* L. Dezelfde gal als de zogenaamde „draaihartig-

heid" bij *Brassica oleracea* L., zie Gallenboek no. 113. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

107. *Brassica Napus* L. Gal in de bloeiwijzen, dezelfde als die beschreven onder no. 105, Delft, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

108. *Brassica Rapa* L. var. *campestris* Bogend. Dezelfde gal als die op *B. Napus* L., zie no. 107. Delft en Leiden, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

109. *Brassica Rapa* L. var. *campestris* Bogend. De bloemknoppen blijven gesloten en zijn een weinig verdikt. Binnenin leven witte, springende galmuglarven. Leiden, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

110. *Bryonia dioeca* L. De bloemknoppen blijven gesloten en zijn iets vergroot. Zij worden bruin en vallen spoedig af. Duinen bij Vogelenzang, VII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Jaapiella parvula* Lieb.

111. *Campanula rotundifolia* L. Vruchtbeginsels sterk opgezwollen en vlezig geworden, vaak naar een zijde gebogen. De bloemkroon ontwikkelt zich weinig en blijft gesloten en wit, stempel en stijl verdikt. De buitenkant van de gal is groen en kaal. De heer P. VAN DER WIEL deelde mij mede, dat hij deze kever alleen van Denekamp en Doetinchem kende. Deze gal zal echter in de oostelijke provinciën wel meer voorkomen. Ik vond haar in groot aantal langs een laantje bij Slangenburg, Doetinchem, VII, 1952; Wilp bij Deventer, IX, 1952, W. C. VAN HEURN coll.

Kv.-*Miaris campanulae* L.

112. *Centaurea Scabiosa* L. Spoelvormige opzwellings van de hoofdnerf, aan beide zijden van het blad een weinig uitpuilend. De gallen zijn door een purperen of geelachtige rand omgeven. In de gal een geelachtige galmuglarve. Reeds bekend van *Centaurea pratensis* Thuill., zie Nieuwe Gallen, no. 63, Ent. Ber., 1951, 13 : 298. Bemelen, IX, 1952.

Gmg.-*Löwiola centaureae* F.Lw.

113. *Centaurea Scabiosa* L. Zwakke, spoelvormige opzwellings van de stengel. Binnenin een langwerpige larvengang. Bemelen, IX, 1952.

VI.-L e p i d o p t e r o n.

114. *Cirsium arvense* Scop. De wortels, soms ook de onderste delen van de stengels, met dikke, spoelvormige opzwellings, een of enkele boven elkaar. De gallen zijn tot 50 mm lang en tot 10 mm dik. Binnenin is een ruime larvenkamer bewoond door een witte keverlarve. Duinen ten NW van Wissekerke, N. Beveland, IX, 1952, P. J. BRAKMAN coll.

Kv.-*Cleoma piger* Scop.

115. *Cornus sanguinea* L. Sterk aangetaste bladeren blijven kleiner en zijn schuitvormig benedenwaarts gebogen. De gallen ontstaan in de voorzomer. De heer D. HILLE RIS LAMBERS, welke de luis voor mij deter-

mineerde, waarvoor hartelijk dank, deelde mij mede, dat de dieren in de zomer naar graswortels emigreren. In de herfst vliegen grote aantallen sexuparen terug naar de Cornus-bladeren. De onderzijde van de gallen en van de gezonde bladeren waren dan ook overdekt met lege huidjes. Bemelen, IX, 1952.

Bls.-*Anoecia corni* F.

116. *Cytisus albus* Lk. Okselknoppen in ronde, ovale of puntig uitlopende groene gallen veranderd, die 3—5 mm lang en 2—3 mm dik zijn. De oppervlakte is onbehaard. De binnenwand van de gal is bekleed met het witte mycelium van een schimmel (*Ambrosiagal*). Maastricht, VI, 1952, Br. MAURENTIUS coll.; Leersum, VII, 1952.

Gmg.-*Asphondylia sarothamni* H.Lw.

117. *Cytisus albus* Lk. Aan de bases van de verder normaal ontwikkelde of kleiner gebleven peulen ontstaan lichtgroene tot geelachtige langwerpige opzwellingen, die naar beide kanten uitpuilen. De gallen zijn 3—4 mm lang, \pm 2 mm breed. De buitenwand is kaal, de binnenwand is bekleed met een wit mycelium. Ik ben ervan overtuigd, dat dit de tweede generatie is van dezelfde galmug die de vorige gal vormt, doch de bewijzen zijn nog niet afdoende. Leersum, VII, 1952.

Gmg.-*Asphondylia mayeri* Lieb.

118. *Cytisus praecox* Bean. Dezelfde knopgal als die op *Cytisus albus* Lk., zie no. 116. Maastricht, X, 1951 en VI, 1952, Br. MAURENTIUS coll.

Gmg.-*Asphondylia sarothamni* H.Lw.

119. *Daucus Carota* L. De gehele plant blijft kleiner, de bladeren zijn min of meer gerold en gekroesd en er ontstaan vele kleine bloeiwijzen tussen de wortelbladeren in. De bloemen zijn slecht ontwikkeld en de vruchten ontwikkelen zich niet normaal. Bemelen, IX, 1952.

Bls.-A p h i d i d e.

120. *Eruca sativa* Mill. De internodiën van de top van de bloeias zijn verkort, zodat de bloemen en knoppen dicht bijeenstaan, daarbij is geen verdikking van de onderdelen. De galmuglarven zijn wit en zij kunnen springen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

121. *Eruca sativa* Mill. Bloemgal. De knoppen blijven gesloten en zijn iets gezwollen. Leiden, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

122. *Geum urbanum* L. Op de bovenzijde van de bladeren ontstaan groene, gele of roze ronde of langgerekte blazen, die aan de onderkant zijn bekleed met een wit of roze erineum. De bladstelen en stengels zijn vaak bekleed met een dicht haarkleed. De haren zijn cilindrisch en dicht bijeen zittend. Bemelen, IX, 1952, C. G. F. SCHÜTZ coll.

Gmt.-*Phytoptus nudus* Nal.

123. *Hieracium pilosella* L. De hoofdjes blijven gesloten en zijn opgezwollen. Binnenin leven enkele witte vliegenmaden. St. Pietersberg, VI, 1950, Br. MAURENTIUS coll.

Vl.-*Spathulina ruralis* H.Lw.

124. *Holcus lanatus* L. De bloemen zijn vergroend. St. Pietersberg, VIII, 1950, Br. MAURENTIUS coll.

Gmt.-prob. *Phytoptus tenuis* Nal..

125. *Hypericum perforatum* L. De twee hoogste bladeren blijven kleiner en sluiten tegen elkaar aan. Zij zijn verborgen tussen de twee volgende bladeren, die tegen elkaar gedrukt zijn. Deze twee bladeren zijn iets verdikt en gekield, zodat de gal tweezijdig symmetrisch is. Er leven enkele witte galmuglarven in de gal, die daarin ook verpoppen. Soms zijn de gallen rood gekleurd. Waarschijnlijk is deze gal niet zo zeldzaam, doch wordt zij met die van *Dasyneura hyperici* Br., zie Gallenboek no. 330, verward. De Grebbe, VII, 1952.

Gmg.-*Dasyneura serotina* Wtz.

126. *Hypericum perforatum* L. Aan planten met de vorige gallen vond ik ook enkele vergalde bloemen. Deze waren opgezwollen en rood gekleurd. Binnenin leven enkele witte galmuglarven. Waarschijnlijk ontstaan deze bloemgallen alleen bij sterke infectie. De Grebbe, VII, 1952.

Gmg.-*Dasyneura serotina* Wtz.

127. *Ilex aquifolium* L. De bladeren zijn benedenwaarts omgekruld en dwars gerold, daarbij min of meer verkleurd. Delft, V, 1950, K. BAKKER coll.

Bls.-*Doralis ilicis* Kltb.

128. *Isatis tinctoria* L. De bloemen zitten dicht bij elkaar aan de top van de bloeiwijze, zonder verdikking van de onderdelen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

129. *Isatis tinctoria* L. De bloemknoppen blijven gesloten en zijn een weinig verdikt. Door verlenging van de bloemsteel en kromming daarvan hangen de gallen naar beneden. Amsterdam, VII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

130. *Isatis tinctoria* L. De bladeren ontwikkelen zich slecht, zij zijn bovenwaarts in de lengte gevouwen en gerimpeld. Ook de top van de spruiten wordt aangetast, zodat de bladeren dicht bij elkaar blijven zitten. Amsterdam, VII, 1952 en Delft, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

131. *Lepidium sativum* L. Dezelfde gal als die beschreven onder no. 128, proppen van bloemen aan het eind van de bloeiwijzen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

132. *Melilotus altissimus* Thuill. De takken vertonen ronde of meer spoelvormige, korte opzwellingen. Binnenin leeft een rups in een onregelmatige larvenkamer. De Grebbe, VII, 1952.

VI.-L e p i d o p t e r o n.

133. *Ononis spinosa* L. In de oksel van een blad zit een eivormige, iets vlezige gal, die gevormd is uit de vergrote steunbladeren. De bladeren

zelf ontwikkelen zich nauwelijks. De binnenwand van de kamer is bekleed met het witte mycelium van een fungus. Er is een gele larve in de gal. Ik vond slechts een exemplaar van deze gal en ondanks afzoeken van honderden struiken kon ik er geen een meer ontdekken. Ik vermoed, dat deze gal meer in de voorzomer zal voorkomen en dat de tweede generatie van de galmug zich in de peulen ontwikkelt, zie volgende gal, doch alleen onderzoekingen ter plaatse en experimenten zouden dit vermoeden kunnen bevestigen. Bemelen, IX, 1952.

Gmg.-*Asphondylia ononidis* F.Lw.

134. *Ononis spinosa* L. Vruchtgal. De peul is opgezwollen. De wand van de galkamer is met het witte mycelium van een fungus bekleed. Misschien woont in deze gal de tweede generatie van de galmug die de vorige gal vormt. Bemelen, IX, 1952.

Gmg.-*Asphondylia* species.

135. *Papaver Rhoeas* L. De vrucht is opgezwollen, binnenin bevinden zich harde, witte vergroeiingen, waarin ronde larvenkamers voorkomen. Meer algemeen voorkomend op *Papaver dubium* L., zie Gallenboek no. 426. Doetinchem, VII, 1952.

Gwsp.-*Aylax papaveris* Perris.

136. *Phragmites communis* Trin. De bladeren aan de top van de halm boven het groeipunt zijn om en in elkaar gedraaid, zodat deze gal enigszins doet denken aan die van *Themismoptes phragmitidis* Schlchtd., zie Gallenboek no. 439, doch de opperhuidcellen zijn niet tot dikke haren uitgegroeid. Binnenin zijn de jongste bladeren harder geworden en er tussen bevindt zich een korrelige, donkere massa, waarin de galmuglarven leven. Ook de bladeren op de top van de gal van *Lipara lucens* Meig. kunnen in deze gal veranderen. De Heer W. NIJVELDT kweekte en determineerde de galmug. Winterswijk, Wooldse ven, VIII, 1952, A. TUINZING coll.

Gmg.-*Giraudiella* species.

137. *Pinus silvestris* L. De knoppen groeien uit tot kortere of langere beschubde twijgen, die vaak naar beneden gekromd zijn. Binnenin leeft een bruine rups. Soms zijn alle knoppen aan het eind van een tak aangetast en dan houdt de lengtegroei van de tak op. De rups verpopt zich in de gal en de vlinder verschijnt ongeveer in Juni. Men kan deze infectie m.i. nauwelijks tot de gallen rekenen, daar de veranderde knoppen nauwelijks een verdikking vertonen, alleen maar lengtegroei. MEESS, 1923 : 64 noemt deze vlinder echter onder de galvormers. Ruurlo, IX, 1950 en Leersum, VIII, 1952.

VI.-*Evetria buoliana* Schiff.

138. *Poa nemoralis* L. Rondom de halm ontstaat een prop van witte worteltjes, zoals die ook bij de gallen van *Poomyia poae* Bosc. gevormd wordt. Maar er zijn enkele duidelijke verschillen. In de eerste plaats zitten bij deze nieuwe gal de worteltjes veel slordiger en er ontstaat geen rechte scheiding van wortels die naar de ene kant en die naar de andere kant uitgroeien. In de tweede plaats bevindt deze nieuwe gal zich dicht bij de basis van de halm, soms helemaal onderaan, zodat de gal dan moeilijk te vinden is. Bemelen, IX, 1952.

Gmg.-*Caulomyia radificata* Ruebs.

139. *Raphanistrum rugosum* All. De bloemen zitten in proppen aan het eind van de bloeiwijzen, zonder verdikking van de onderdelen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

140. *Raphanus sativus* L. Dezelfde gal als de vorige, no. 139. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

141. *Raphanus sativus* L. Bloemgal. De knoppen blijven gesloten en zijn iets verdikt. Komt ook voor bij *Raphanus sativus* L. var. *niger* Pers. Amsterdam, VII, 1952 en Delft, VIII, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

142. *Ribes americanum* Mill. Onregelmatige rode of gele blazen naar de bovenzijde van de bladeren. Dezelfde gal is algemeen op de aalbes, *Ribes silvestris* M. et K., zie Gallenboek no. 652. Leersum, VI, 1951 en 52.

Bls.-*Cryptomyzus ribis* L.

143. *Rorippa amphibia* Besser. De grondbladeren zijn bovenwaarts opgerold of gevouwen en de oppervlakte is gerimpeld en donkergroen. De sterk aangetaste planten bloeiden niet. Pannerden, VII, 1952.

Bls.-A p h i d i d e.

144. *Rorippa prostata* Sch. et Th. Bloemen door verkorting van de internodiën van de bloeiassen dicht op elkaar gedrongen, zonder verdikking van de onderdelen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

145. *Rubus fruticosus* L. De onderkant van de bladeren is bezaaid met kleine, ronde hoopjes haren, die zeer weinig ingezonken zijn en aan de bovenkant van het blad is dan ook weinig van de aantasting te zien. Bij sterke aantasting kunnen de haarhoopjes met elkaar samenvloeien, doch ze komen niet op de bovenzijde van de bladeren voor en evenmin op andere organen, zoals dat het geval is bij de gal van *Phytoptus gibbosus* Nal., zie Gallenboek no. 674. De haren zijn gekromd en door elkaar gegroeid. Bemelen, IX, 1952.

Gmt.-*Phytoptus rubicolens* Can.

146. *Rubus fruticosus* L. Bladeren minder goed ontwikkeld, soms gekromd en naar beneden gebogen en bedekt met gele vlekjes. Aan de onderkant van het blad geen erineae. De aangetaste planten zien er meestal ziekelijk uit. Wahlwiller, IX, 1945, Br. MAURENTIUS coll.; Leersum, VIII, 1952; Bemelen, IX, 1952.

Gmt.-*Phytoptus gracilis* Nal.

147. *Rubus Idaeus* L. Dezelfde gal als de vorige. Zonder ontdekking van de mijten is deze aantasting moeilijk te onderscheiden van de algemene verkleuring van de bladeren door een virusaantasting. Leersum, IX, 1952.

Gmt.-*Phytoptus gracilis* Nal.

148. *Salix alba* L. Zwelling van de tak om de gehele tak heen en over grote lengte. Onder de bast bevinden zich honderden larvenkamers, die loodrecht op de lengteas het hout binnendringen. Na het uitkomen van de galmuggen is de bast met vele ronde gaatjes doorboord, vandaar de Engelse naam Shot hole midges, zie BARNES, 1951 : 198. De wijfjes leggen hun eieren gewoonlijk dicht bij de plaats, waar zij uitgekomen zijn, zodat de aantasting steeds grotere afmetingen krijgt. In de herfst valt de bast af en komen de gaatjes open en geven gemakkelijk toegang aan fungi. Deze galmug kan plaatselijk soms zeer schadelijk worden, al gaat de uitbreiding langzaam. In het Gallenboek onder no. 730 van *Salix purpurea* L. beschreven. Voorschoten, IX, 1948, W. C. VAN HEURN coll. ; Wolfaartsdijk, Zeeland, III, 1952, mej. A. POST coll.

Gmg.-*Helicomyia saliciperda* Duf.

149. *Salix chrysocoma* Dode. Heksenbezemachtige woekeringen uit kates en knoppen, zoals die bij zovele wilgensoorten voorkomen, zie Gallenboek no. 684. Loenen a/d Vecht, IV, 1951.

Gmt.-*Phytoptus triradiatus* Nal.

150. *Salix purpurea* L. Langwerpige verdikkingen van de dunne takken, soms sluit de gal de tak af. Binnenin met onregelmatige larvengangen, de galmuglarve is geelrood. Biesbos, X, 1951, mej. J. M. MAASLAND coll.

Gmg.-*Rhopalomyia ramicola* Ruebs.

151. *Salix purpurea* L. Knobbelvormige verdikkingen van de bladrand. Het zijn onbehaarde rollingen naar beneden. Reeds bekend van *Salix alba* L., zie Gallenboek no. 698. Swalmen, VI, 1951.

Gmt.-*Phytoptus tetanothrix* Nal. var. *craspedobius typicus* Nal.

152. *Sarothamnus vulgaris* Winn. Bloemgal. De bloemknoppen blijven gesloten, de geel tot oranje gekleurde bloemkroonbladeren zijn nog te zien. Binnenin is een larvenkamer, waarvan de wand met een wit mycelium is bekleed. De galmuglarve is geel. Leersum, VI, 1951.

Gmg.-*Asphondylia sarothamni* H.Lw.

153. *Senecio nemorensis* L. ssp. *Fuchsii* Dur. Langwerpige opzwellingen van de stengels, vaak gepaard met krommingen daarvan. Binnenin een lange larvenkamer. Bemelen, IX, 1952.

VI.-L e p i d o p t e r o n.

154. *Sinapis arvensis* L. Door verkorting van de internodiën van de bloeias staan de bloemen dicht bij elkaar, zonder verdikking van de onderdelen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

155. *Solanum Dulcamara* L. De bloemknoppen blijven gesloten en zwellen op. De antheren en de stijl zijn verdikt en gebogen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll. ; Amerongen, de Grebbe, Lobith en Pannerden, allen VII. 1952.

Gmg.-*Contarinia solani* Ruebs.

156. *Solanum nigrum* L. De bladeren zijn losjes opgerold, gekromd en gevouwen, de oppervlakte gebobbeld. Ruurlo, IX, 1950.

Sck.-*Philaenus spumarius* L.

157. *Sonchus oleraceus* L. De gehele plant kleiner gebleven, de stengels min of meer gebogen, bladeren gekroesd, bloemstelen korter en gedraaid, hoofdjes dicht bij elkaar. Deze luis vormt in de voorzomer gallen op de bladeren van *Ribes nigrum*, zie Gallenboek no. 648, en emigreert naar de melkdistel. Deze luis vormt waarschijnlijk alleen bij sterke infectie gallen op *Sonchus*. St. Michielsgestel, IX, 1952, L. VERHOEVEN coll.

Bls.-*Hyperomyzus lactucae* L.

158. *Thlaspi arvensis* L. Door verkorting van de internodiën zitten de bloemen dicht op elkaar, zonder verdikking van de onderdelen. Amsterdam, VI, 1952, miss B. STOKES coll.

Gmg.-*Contarinia nasturtii* Kffr.

159. *Torilis japonica* DC. De bladeren blijven kleiner en zijn in elkaar gerold en gekroesd. De bloemen vormen propfen en zijn sterk vergroend. St. Pietersberg, VIII, 1951, Br. MAURENTIUS coll.; Bemelen, IX, 1952.

Gmt.-*Phytoptus peucedani* Nal.

160. *Vicia sativa* L. ssp. *obovata* Dup. De planten ontwikkelen zich slecht, de bladeren aan het einde van de stengels opeengehoopt en min of meer rood verkleurd. De heer D. HILLE RIS LAMBERS deelde mij mede, dat de luis die deze gal vormt, in de nazomer zeer ernstige schade kan doen aan deze cultuurplant. Cadier en Keer, IX, 1952.

Bls.-*Megoura viciae* Buckt.

Literatuur

- BARNES, H. F., 1951, Gall midges of economic importance, vol. VI, gall midges of trees, London.
- DOCTERS VAN LEEUWEN, W. M., 1946, Gallenboek (tezamen met H. ALTA), Amsterdam.
- , 1951, Nieuwe Gallen van Nederland. Tweede bijdrage, Ent. Ber. 13 : 296.
- , 1952, Zoöcecidia van het eiland Vlieland, tweede mededeling, Ent. Ber., 14 : 99.
- MEES, A., 1923, Die cecidogenen und cecidocolen Lepidopteren, in RUEBSAAMEN, Durch Tiere erzeugte Pflanzengallen Deutschlands und ihre Bewohner. Lief. III. Zoologica 14 : 499.
- NIJVELDT, W., 1951, *Clinodiplosis pisicola* Barnes, f. n. sp. als inquiline van *Contarinia pisi* Winn. Ent. Ber., 13 : 233.
- , 1951, Een geval van facultatieve parthenogenesis bij *Wachtliella persicariae* L., Ent. Ber., 13 : 373.
- , 1952, Galmuggen van Cultuurgewassen. Tijdschr. v. Plantenziekten. 58 : 61.

Leersum, October 1952.

Semiothisa liturata Clerck, f. *nigrofulvata* Collins. 10 April 1952 verzamelde ik in het nationale park de „Hoge Veluwe” een pop van *Semiothisa liturata* Cl., welke op 23 Juni een afwijkend gekleurd ♀ leverde, overeenkomend met het ex., dat OUDEMANS bij Putten ving op 19 Juli 1912 (Tijdschr. v. Ent. 56 : 68).

Het dier had zwartgrijze vleugels, waarover een bruingele dwarsband liep. De donkere dwarsbanden waren niet te zien. De overige 60 poppen, welke verzameld werden, leverden deels normale *Semiothisa*-vlinders (\pm 40 stuks), deels sluipvliegen, behorende tot de soort *Carcelia obesa* Zett.

J. KLEINHOUT Jr., Sinthenstraat 40, Deventer.